

ПРО ЩО МОВЧИТЬ НЕБО

ЩЕ РАЗ ПРО ТАРАН ІВАНОВА...

У "Гомоні" від 8 липня у статті "Не судить - і не судимі будете" Петро Яковчук згадує і мене як такого, що "пробував щось доказати", але, на думку автора, ті аргументи безпідставні. Якщо Петро Гнатович мене згадує мимохідь, то на публікації спогаді Михайла Макарука, так би мовити, зациклився. "І ніхто тепер не може переконливо довести, що тарану не було", - резюмував він. Мабуть, має на увазі, що з плином часу усе стелось з людської пам'яті.

Хто більш переконливий і на чиему боці правда - хай розсудять читачі. А перед тим, як перейти до конкретної розповіді про Іванова і як я сприймаю уже згадану статтю, хочу ось що сказати: "Я не хотів "щось доказати", а тим паче - упереджено ставитись до цієї події. Я писав спомини про своє дитинство, про почуте від людей. Ці спогади я видав окремою книжечкою "Стежками дитинства". Лиш один епізод з багатьох у ній - двобій радянського літака з німецьким. Спеціально статті про І.Іванова не писав. Між цим є суттєва різниця.

Петро Гнатович непослідовний у своїх міркуваннях, заявляючи, що для серйозного дослідника не є основними, а допоміжними свідчення очевидців, водночас сам посилається на показання отих "допоміжних", які, між іншим, були за "тридев'ять земель" від падіння літака. В цьому випадку свідчення місцевих очевидців якраз є основ-

ними, беззаперечними. І ось чому.

Дійсно, серйозний дослідник не зупиняється на показанні свідків. Він бере до уваги ще й висновки експертизи. Як відомо, збитого російського винищувача ніхто не брав на техекспертизу. Тож не вірити загорянам немає жодної підстави.

Того трагічного дня, 22 червня 1941 року, до збитого російського літака, що за інерцією пробіг сотню метрів і зупинився, почали збігатися люди. Одним з перших прибіг сільський голова Степан Сидорович Куц. Він вииняв у загиблого льотчика з нагрудної кишені так звану льотну книжку і вголос прочитав:

"Старший лейтенант Іванов Іван Іванович. Заданіе выполнил". (Очевидно, перед цим, кількома днями раніше, мав якесь завдання від командира). Це прізвисьце селяни легко запам'ятали. Пригадую: в післявоєнні роки, коли голод пригнав у Західну Україну так званих "брянських" з Росії, то на запитання - звідки вони і як їх звуть? - чоловіки часто відповідали: "Іван". З приводу чого мої односельці жартували: "Як же інакше може зватися російський чоловік, як не Іван! Он той льотчик, що його збив німець, теж мав прізвисьце Іванов та ще й звався Іван Іванович".

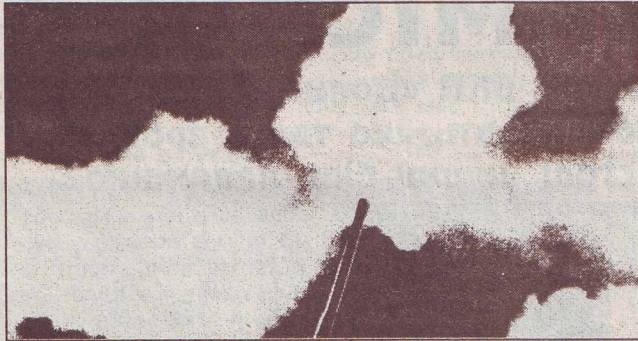
Тепер стосовно того, що Олегу Куріну не було необхідності вигадувати про таран. Воно справді так, бо він лише продублював те, що було вигадано ще в 1941 році, взявши матеріал з архіву. Єдине, що вудмав О.Курін - так це те, що Іванов був комуністом на момент тарану (я знаю з радянських архівів, що Іванов був комуністом не був). Кореспондент це написав на догоду хибній існуючій тоді тенденції: героями та патріотами, мовляв, можуть бути тільки комуністи.

Степан Куц, Олексій Пилиповець, Андрій Кедись спостерігали того незабутнього ранку за поединком у небі. Свого часу вони нам,

молодшому поколінню, неодноразово розповідали до подробиць, як це відбулося, їх оповідям не можна не вірити, хоча б тому, що вони теж після 1941 року стали учасниками війни і повернулися додому інвалідами. Варто сказати, що Олексій Пилиповець та Андрій Кедись бачили бій, який тривав над ними, якраз тоді, коли вели коней з нічлів (нічного пасовища). Мій опонент П.Яковчук пише, що визнає істинними ті факти, котрі офіційно засвідчені. Я ж - діаметрально протилежної думки щодо цього.

Візьмемо для прикладу Івана Вікторовича Дацюка, на покази якого посилається автор статті. Він підписався під сфабрикованим документом за наполяганням місцевого парторга і працівника РК КПУ. Рядовий колгоспник опинився у становищі "не так хоч, як мушу". Це я чув особисто з його вуст. Івана Вікторовича попередили: якщо, можливо, хтось потім буде розпитувати про таран, то розповідай так, як ми тебе навчили, а не так, як було... Після таких настанов, мабуть, зустрівався з очевидцями представник радянської преси Петро Яковчук, а тому, образно кажучи, пожав фіктивні результати свого розслідування. (Закінчення на 6 стор.).

ПРО ЩО МОВЧИТЬ НЕБО

Колись газети писали, що для увічнення подвигу льотчика Іванова у Загорцях поставили пам'ятник на місці падіння літака після тарану. Коли я відвідав рідне село, то здивувався: пам'ятник стояв за кілька кілометрів від того місця, де в 1941 році упав літак...

Беручи до уваги ці та всі інші факти вигадок, я не вірю газетам, що хтось знав і знає, де захоронено тіло Іванова, де його могила. Якщо знали, то чому не було і нема напису прізвища загиблого? Навіть в той час, коли на його честь воздвигали монументи. Уявна могила, до речі, стояла заросла полином та чортополохом. І понині - так.

Як мовиться, я - "безпартійна галушка", не належу до жодної партії, а тому не керуюсь - так хтось може подумати - будь-якими політичними амбіціями, аби очорнити, применшити героїчне минуле Радянського Союзу в минулій війні. Проте вважаю своїм моральним обов'язком розповісти про те, що бачив, чув та думаю про один з епізодів Великої Вітчизняної війни. Тим більше, який стосується нашого краю.

Микола ДЕНИСЮК.

а не до лісу; а кореспондент рекомендує навпаки. Це він повчає пана Макарука - треба було б звернутися у Москву для встановлення істини про таран, але ж повітряний поєдинок відбувся над Загорцями, а не над Москвою. Того дня молодий хлопець чув оповідь від безпосередніх очевидців, або, як кажуть юристи, від незаінтересованих осіб. Навіщо ж йому читати ті записи, що хтось зробив для своїх корисливих цілей, свого іміджу?

Я шанобливо схиляю голову перед всіма фронтовиками Великої Вітчизняної війни, в тому числі й світлої пам'яті Івана Іванова. Це вони врятували світ від коричневої фашистської чуми. Люди завжди з пошаною й любов'ю ставля-

ться не тільки до того, хто робить добро, але й до того, хто намагався його зробити, але через обставини йому це не вдалось. В пам'яті чомусь впливає рядок з вірша мого друга, поета Івана Низового з Луганська: "Хіба сміятиметесь з людини, що впала на шляху?!" Це наче сказано про Іванова.

На жаль, у перший день війни не міг фанерний російський літак збити бронеованого німецького бомбардувальника, який розстріляв його на відстані.

"Це була битва Давида з Голіафом", - прийшли до висновку селяни, маючи на увазі біблійних героїв. Але там переміг незахищений, з відкритим лицем і грудьми Давид, а не велетень.

Над селом Загорці цього не сталося.

(Початок на 3 стор.).

Івана Дацюка, Олексія Пилиповця, Степана Куца, Марію Мартинюк, Петра Кучерука, Петра Омельчука, Андрія Кедися вже немає серед живих.

"Вони вже не свідки", - скаже дехто з читачів. Так. Але живуть їхні діти, які чули правду від своїх батьків у сімейному колі. Батькам не було потреби говорити неправду рідним (на відміну від журналіста О.Куріна - з політичних міркувань).

Помиляється той, хто думає, що правду можна закопати. Вона - невмируща, а брехня з мішка вилізе.

З розповідей свого батька, Григорія Івановича, знаю, що тіло й уламки літака були забрані в післяобідню пору. Цебо після того, як загорянин Михайло Пилиповець (зять Калини Пащук) сів на коня і поїхав до міста сповістити про те, що сталося. З цього випливає: ніхто з військових не знав, де саме упав літак, і не бачив останньої хвилини бою...

Автор публікації пише й таке: "Військові командири навряд чи ризикнули б повідомити Кремль про таран, якби його не було."

А хто ж їх, - хочеться запитати, - міг спростувати в цій нерозберисі? Хто міг приїхати на місце події для розслідування, коли 25 червня німці вже були в Дубні? Та й чи доцільно це зверхникам робити?..

Вигаданий таран був вигідний для підняття авторитету командиру полку, командиру дивізії та іншим. Адже вважалося: якщо в очолюваному тобою колективі виріс герой - великий плюс і тобі, бо ти ж його виховав. Цей обхідний маневр - виставляти себе з кращого боку через підлеглого, якщо тебе зверху не помічають, прижився, став притаманним і керівникам у цивільній сфері. Подібне спостерігалось і у колгоспах, коли голова старався просунути в герої ланкову бурякосіючої ланки, приписуючи їй високий врожай буряків. Між цими фактами існує паралель.

Народна мудрість гла- сить, що дрова носять з лісу,